

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

с. Бояджик, общ. Тунджа, обл. Ямбол, ул. „Независима България“, №29

www.ou-boyadjik.com, info-2851548@edu.mon.bg, тел: 0886393214

ПРОГРАМА

за гражданско, екологично, здравно и интеркултурно образование за учебната 2025/2026 година

I. НОРМАТИВНА ОСНОВА

Настоящата програма е разработена в съответствие с:

- Закона за предучилищното и училищното образование;
- Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;
- Държавните образователни стандарти;
- Стратегията за развитие на училището;
- Годишния план за дейността на училището.

Програмата е приложима за Основно училище и обхваща ученици от I до VII клас.

II. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Основната цел на програмата за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование е **формиране и развитие на ценности, нагласи, знания и умения у учениците**, които да подпомагат тяхното личностно развитие и успешната им социализация като **отговорни, активни и толерантни граждани**, способни да вземат информирани решения и да прилагат наученото в реални житейски ситуации.

Програмата е насочена към **цялостното развитие на ученика** и осигурява условия за изграждане на устойчива ценностна система, съобразена с демократичните принципи, човешките права, опазването на здравето и природната среда, както и с уважението към културното многообразие.

1. В областта на гражданското образование програмата има за цел:

- формиране на гражданска култура, основана на познаване и зачитане на правата и задълженията на учениците;
- изграждане на активна гражданска позиция, чувство за отговорност и принадлежност към училищната, местната и националната общност;
- развитие на умения за критично мислене, аргументирано изразяване на мнение, диалог и участие в демократични процеси;
- насърчаване на инициативност, доброволчество и участие в ученическото самоуправление;
- възпитаване в уважение към законите, правилата и обществените норми.

2. В областта на здравното образование програмата има за цел:

- изграждане на знания и умения за поддържане на физическо, психично и социално здраве;
- формиране на устойчиви здравословни навици и отговорно отношение към личното здраве;
- превенция на рисково поведение, агресия, зависимости и вредни навици;
- развитие на умения за емоционална интелигентност, саморегулация и справяне със стреса;

- насърчаване на активен начин на живот, безопасно поведение и грижа за себе си и другите.

3. В областта на екологичното образование програмата има за цел:

- формиране на екологична култура и отговорно отношение към околната среда;
- изграждане на разбиране за взаимовръзката между човека, природата и устойчивото развитие;
- насърчаване на екологосъобразно поведение и рационално използване на природните ресурси;
- изграждане на умения за участие в дейности по опазване на околната среда и биоразнообразието;
- формиране на нагласи за лична отговорност към природата и бъдещите поколения.

4. В областта на интеркултурното образование програмата има за цел:

- възпитаване в уважение към културното, етническото, религиозното и езиковото многообразие;
- формиране на толерантност, взаимно уважение и приемане на различията;
- предотвратяване на дискриминация, стереотипи и предразсъдъци;
- изграждане на умения за общуване и сътрудничество в мултикултурна среда;
- утвърждаване на ценностите на равнопоставеността, човешкото достойнство и социалната справедливост.

III. ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ

1. Гражданско образование

Гражданското образование е насочено към формиране на активна гражданска позиция у учениците и изграждане на умения за отговорно участие в училищния и обществения живот. В рамките на това направление се цели:

- изграждане на знания за основните права и задължения на учениците, произтичащи от законите, училищния правилник и нормите на демократичното общество;
- възпитаване в уважение към правилата, законността и институциите, както и осъзнаване на личната отговорност за собствените действия;
- развитие на гражданска активност, инициативност и социална ангажираност чрез участие в училищни и обществени инициативи;
- насърчаване на ученическото самоуправление като форма за практическо прилагане на демократични принципи и вземане на решения;
- формиране на умения за ефективна комуникация, диалог, сътрудничество и конструктивно разрешаване на конфликти;
- изграждане на умения за критично мислене, аргументирано изразяване на мнение и уважение към различни гледни точки.

2. Здравно образование

Здравното образование е насочено към изграждане на отговорно отношение към личното и общественото здраве и формиране на устойчиви здравословни навици. Основните акценти в това направление са:

- изграждане на знания и умения за поддържане на лична хигиена и здравословен начин на живот;
- формиране на положителни навици, свързани с правилно хранене, движение и пълноценна почивка;
- превенция на рисково поведение, агресия, зависимости и вредни навици чрез информираност и развитие на лична отговорност;

- развитие на умения за емоционална саморегулация, управление на стреса и справяне с трудни житейски ситуации;
- насърчаване на психичното здраве, самоуважението и позитивните междуличностни отношения;
- изграждане на умения за безопасно поведение в училище, у дома и в обществото.

3. Екологично образование

Екологичното образование има за цел формиране на екологична култура и отговорно отношение към природната среда като част от устойчивото развитие на обществото. В рамките на това направление се работи за:

- изграждане на осъзнато и отговорно отношение към природата и околната среда;
- формиране на знания за опазване на биоразнообразието и значението му за живота на планетата;
- разбиране на връзката между човешката дейност, природните ресурси и устойчивото развитие;
- насърчаване на екологосъобразно поведение и устойчиви практики в ежедневието;
- изграждане на умения за рационално използване на природните ресурси – вода, енергия, суровини;
- формиране на навици за разделно събиране, рециклиране и намаляване на отпадъците;
- развитие на лична отговорност към опазването на природата за бъдещите поколения.

4. Интеркултурно образование

Интеркултурното образование е насочено към изграждане на толерантна училищна среда, основана на взаимно уважение, равнопоставеност и приемане на различията. Основните цели в това направление са:

- възпитаване в уважение към културните, етническите, религиозните и езиковите различия;
- формиране на положителни нагласи към многообразието като ценност на съвременното общество;
- предотвратяване и преодоляване на дискриминация, стереотипи и предразсъдъци;
- развитие на социална чувствителност, емпатия и умения за сътрудничество в многообразна среда;
- изграждане на умения за общуване, взаимодействие и решаване на проблеми в мултикултурен контекст;
- запознаване с националните и европейските ценности, свързани с човешките права, равнопоставеността и социалната справедливост;
- утвърждаване на принципите на толерантност, уважение към човешкото достойнство и демократичното съжителство.

IV. ФОРМИ НА РЕАЛИЗАЦИЯ

Реализирането на програмата за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование се осъществява чрез разнообразни и взаимно допълващи се форми, които осигуряват **практическа насоченост, активно участие на учениците и устойчивост на постигнатите резултати**. Формите на реализация са съобразени с възрастовите особености на учениците от I до VII клас и с условията на училищната среда.

1. Час на класа

Часът на класа е основна форма за реализиране на целите на програмата и предоставя възможност за целенасочена работа по темите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование. В рамките на тази форма се провеждат:

- тематични беседи, дискусии и разговори;

- интерактивни упражнения и ролеви игри;
- обсъждане на реални житейски ситуации и казуси;
- дейности, свързани с превенция на рисково поведение, агресия и зависимости;
- формиране на умения за общуване, саморефлексия и вземане на отговорни решения.

2. Интегриране в учебните предмети

Съдържанието на програмата се реализира и чрез **интегриране в обучението по отделните учебни предмети**, в съответствие с държавните образователни стандарти. Учителите включват теми и дейности, свързани с програмата, в учебните часове по:

- човекът и обществото / история и цивилизации;
- география и икономика;
- биология и здравно образование;
- технологии и предприемачество;
- физическо възпитание и спорт;
- литература и български език.

Тази форма подпомага междупредметните връзки и осигурява цялостен и последователен подход към възпитателните цели.

3. Извънкласни дейности и клубове по интереси

Програмата се реализира и чрез разнообразни извънкласни дейности и клубове по интереси, които дават възможност на учениците за доброволно участие и изява на лични интереси и способности. В рамките на тази форма се организират:

- тематични клубове, свързани с екология, здравословен начин на живот, доброволчество и гражданска активност;
- творчески и спортни инициативи;
- участия в конкурси, кампании и събития;
- съвместни дейности с ученици от други класове и възрастови групи.

Извънкласните дейности допринасят за развитие на социални умения, отговорност и чувство за принадлежност към училищната общност.

4. Проектно-базирано обучение

Проектно-базираното обучение е ефективна форма за реализиране на програмата чрез активно участие на учениците в планиране, изпълнение и представяне на проекти. В рамките на тази форма:

- учениците работят по индивидуални и групови проекти;
- изследват реални проблеми, свързани с обществото, здравето и околната среда;
- развиват умения за работа в екип, планиране, търсене и анализ на информация;
- представят резултатите от своята работа пред съученици, учители и родители.

Тази форма насърчава инициативността, критичното мислене и практическото прилагане на знанията.

5. Кампании, инициативи и партньорства с институции и родители

Програмата се реализира и чрез участие в кампании и инициативи на училищно, местно, национално и европейско ниво, както и чрез изграждане на партньорства с различни институции и родители. В тази форма се включват:

- информационни и превантивни кампании;
- съвместни дейности с общината, здравни и социални институции, неправителствени организации;
- участие на родители като партньори в образователния и възпитателния процес;
- организиране на срещи, беседи и инициативи с външни специалисти.

Партньорствата допринасят за разширяване на образователната среда и за постигане на устойчиви резултати от прилагането на програмата.

V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В резултат от системното и целенасочено прилагане на програмата за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование се очаква учениците да постигнат устойчиво развитие на знания, умения и нагласи, които подпомагат тяхната социализация, личностно развитие и активно участие в училищния и обществения живот.

1. В областта на гражданското образование учениците:

- проявяват гражданска отговорност и активност в училищната общност;
- познават и спазват правилата, нормите и законите, регламентиращи училищния и обществения живот;
- осъзнават правата и задълженията си като ученици и граждани;
- участват активно в ученическото самоуправление и училищни инициативи;
- демонстрират умения за аргументирано изразяване на мнение, диалог и сътрудничество;
- прилагат конструктивни подходи за разрешаване на конфликти и проблемни ситуации.

2. В областта на здравното образование учениците:

- прилагат здравословен начин на живот в ежедневието си;
- изграждат устойчиви навици, свързани с личната хигиена, движението и правилното хранене;
- осъзнават значението на физическото и психичното здраве;
- проявяват отговорно отношение към собственото си здраве и здравето на другите;
- разпознават рискови ситуации и демонстрират умения за безопасно и разумно поведение;
- показват умения за емоционална саморегулация и справяне със стреса.

3. В областта на екологичното образование учениците:

- демонстрират екологично отговорно поведение и осъзнато отношение към природата;
- познават основни принципи за опазване на околната среда и биоразнообразието;
- прилагат устойчиви практики в ежедневието си, свързани с пестене на ресурси;
- участват активно в екологични инициативи и дейности;
- спазват правилата за разделно събиране и рециклиране на отпадъци;
- осъзнават личната си отговорност за опазване на природата за бъдещите поколения.

4. В областта на интеркултурното образование учениците:

- уважават културните, етническите, религиозните и индивидуалните различия;
- проявяват толерантност, емпатия и социална чувствителност;
- приемат различията като ценност и част от съвременното общество;
- избягват прояви на дискриминация, предразсъдъци и агресивно поведение;
- демонстрират умения за общуване и сътрудничество в разнообразна социална среда;
- зачитат човешкото достойнство и основните човешки права.

VI. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Мониторингът и оценката на изпълнението на програмата за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование имат за цел да проследят степента на постигане на заложените цели и очаквани резултати, както и да осигурят възможност за своевременно подобряване и актуализиране на дейностите в съответствие с потребностите на учениците и училищната общност.

Контролът по изпълнение на програмата се осъществява чрез следните основни форми и дейности:

1. Текущо наблюдение

Текущото наблюдение се осъществява от класните ръководители, учителите и училищното ръководство по време на учебните и извънкласните дейности. Чрез него се проследяват:

- участието и активността на учениците;
- спазването на правилата за поведение и взаимодействие;
- проявите на гражданска активност, толерантност и отговорност;
- прилагането на здравословни и екологично отговорни практики.

Наблюденията служат като основа за предприемане на коригиращи мерки при необходимост.

2. Отчети на класните ръководители и педагогическите специалисти

Класните ръководители и учителите изготвят периодични отчети за реализираните дейности по програмата, които включват:

- описание на проведените форми и инициативи;
- анализ на участието и ангажираността на учениците;
- оценка на постигнатите резултати и възникнали затруднения;
- предложения за подобряване и надграждане на дейностите.

Отчетите се използват за систематизиране на информацията и за планиране на последващи действия.

3. Анализ на резултатите в Педагогическия съвет

Резултатите от прилагането на програмата се обсъждат и анализират на заседания на Педагогическия съвет. В рамките на анализа се:

- оценява степента на постигане на целите и очакваните резултати;
- обсъждат се добри практики и възможности за тяхното разширяване;
- идентифицират се проблеми и области за подобрене;
- формулират се препоръки за усъвършенстване на програмата.

Решенията на Педагогическия съвет служат като основа за актуализиране на програмата и планиране на дейностите за следващия период.

4. Обратна връзка от ученици и родители

Обратната връзка от ученици и родители е важен елемент от процеса на мониторинг и оценка. Тя се осъществява чрез:

- анкетни проучвания;
- разговори и дискусии;
- родителски срещи и индивидуални консултации.

Получената информация се използва за отчитане на нагласите, удовлетвореността и потребностите на участниците в образователния процес и подпомага вземането на информирани управленски решения.